



HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Gomer Bat Divlayim

1. **Hosea & Amos: Prophets to the North** *Hosea and Amos share prophetic concern for a nation in turmoil.*

BY ANNE-MARIE BELINFANTE from: <https://www.myjewishlearning.com>

The prophecies of Hosea and Amos are part of a collection of books known as the *trei asar* (The Twelve) or the Minor Prophets. Both prophets were active during the eighth century B.C.E. during the reigns of Jeroboam II of Israel and Uzziah of Judah. Hosea apparently continued beyond this period through the reigns of Jotham, Ahaz and Hezekiah of Judah.

Despite the essentially “religious” nature of prophecy, an understanding of the prevailing political and economic circumstances is a vital element in deciphering the prophets’ message. The first half of the eighth century B.C.E. brought a period of relative stability and prosperity to the kingdoms of Israel and Judah, for some segments of society at least. The relative weakness of Syria meant that Israel was no longer harried, nor subject to the payment of tribute, and Jeroboam extended the nation’s borders. Likewise in Judah, Uzziah enjoyed a long reign of relative peace and prosperity.

The end of the Jehu dynasty in the North came with the assassination of Jeroboam’s son Zechariah after a merely a year on the throne. Subsequently the kingdom descended into chaos. Between the death of Jeroboam and the fall of Samaria (the capital city) in 722, Israel had six kings, all but one of whom was assassinated. Beginning in 743 B.C.E., the westward sweep of the Assyrian Tiglath-Pileser III contributed significantly to this chaos. The shifting patterns of foreign alliances, revolt against vassal status and return to payment of tribute are reflected in the book of Hosea.

Hosea’s Marriage Metaphor

We know even less about Hosea ben Beeri ... He apparently operated in the Northern kingdom, and his target was predominantly, but not exclusively, Ephraim. The book can be divided into three parts: Chapters 1-3 deal with Hosea’s “marriage”; 4-13 comprise a series of oracles for the most part prophesying doom; and finally in chapter 14, there is the promise of restoration.

The book opens with what might be considered “performance” prophecy. Hosea is commanded to act out through his marriage the coming judgment on Israel. His marriage will dramatize the breakdown in the relationship between God and His people Israel. Hosea’s wife will be a harlot, and her children’s names will represent God’s estrangement from Israel. Nevertheless, the scene closes with God exercising compassion. The second scene passionately, even violently, portrays God’s rejection of the wayward Israel the harlot. But the chapter closes in the wilderness with beautiful words of betrothal.

In the closing scene of this section, the prophet is told to love an adulteress, just as God loves Israel. Once acquired, she is to be placed in solitary confinement without a husband, so mirroring the desolate Israel, alone with no leader or cult. Yet desolation will be followed by restoration.

Israel as Unfaithful Wife; Idolatry as Harlotry

This language and themes of the opening chapters thread their way through the remainder of the book. In the early chapters, the keywords are “harlot” and “harlotry”—Israel chases after false lovers rather than remaining faithful to her God. The love which God has for Israel is contrasted with Israel’s futile actions. Clearly a major factor in God’s complaint against his people is their continuing belief in the efficacy of their sacrifices to the *ba’alim* (Canaanite gods) : “Ephraim is



HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

joined to idols" (4:17). They sacrifice on hilltops and under trees (certainly proscribed in Deuteronomy). They are so deeply imbued with the spirit of harlotry that they will be unable to find God even when they seek Him.

The idea of repentance and return does occur throughout the book, but largely in the context of Israel's unwillingness or inability to do so. Nevertheless, the oracles of doom are interspersed with messages of hope: "Come let us return unto God ... (6:1) ... he will surely come and bind up our wounds?" Later God declares, "I will not execute the fierceness of my anger? (11:9).

Concern with the cult is not the whole story for Hosea. Ethical failings are not ignored: "swearing and lying, and killing and committing adultery? blood leads to blood" (4:2). Echoing Amos he declares, "For I desire mercy, and not sacrifice?" (6:6). Political considerations are also evident. As Ephraim chases after foreign alliances, he is characterized as "a silly dove, without understanding. They call unto Egypt, they go to Assyria?." (7:11).

Wilderness and Agriculture; Violence and Tenderness

The wilderness wanderings are an important element in the book of Hosea. The wilderness provides an instrument of punishment, but it also represents the first encounter between God and His people and the place where their relationship will be renewed:

Behold, I will bring her into the wilderness And speak tenderly unto her And she shall respond there, as in the days of her youth. ([Ezekiel 2:16-17](#))

Also striking is the pervasiveness of agricultural imagery and the passionate, sometimes violent, tenor of the language. Israel is a "luxuriant vine" (10:1), the people "sow the wind, and they shall reap the whirlwind" (8:7). Ephraim has no future, its roots shriveled, it bears no fruit. The encroachment of thorns and thistles is indicative of the road to destruction and exile. God their savior will become as a lion or an enraged she-bear and will "devour them like a lioness" (13:8). As Samaria falls, "their infants shall be dashed in pieces, and their women with child ripped open" (14:1). The final chapter returns to the fields and images of fertility as God tenderly revives and restores his people.

2. בבא בתרא יד, טו

"ספר הושע נערך ע"י אנשי כנסת הגדולה ונסדר בראש תרי עשר"

3. ויקרא רבה, פט"ו, ב'

"וא"ר סימון: שני דברים נתנבא בארי ולא היה בהם כדי ספר, ונטפלו לישיעה, והם שני הפסוקים: 'וכי יאמרו אליכם דרשו אל האבות ואל הידענים המצפצפים והמהגים הלוא עם אל אלהיו ידרש בעד הסיים אל המתים. לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה אשר אין לו שחר' (ישעיה, ח', י"ט - כ')"

4. פסיקתא דרב כהנא, פרשה כ"ד

"חי"ך שכן בנך מחזיר את ישראל לאביהם שבשמים, ואיזה זה, זה הושע, הדא הוא דכתיב "דבר ה' אשר היה אל הושע בן בארי" (הושע, א', א'), וכתוב "בארה בנו אשר הגלה תלגת פלנאסר מלך אשר הוא נשיא לראובני" (דברי הימים א', ה', ו')."

5. הושע פרק א

"א דבר-יהוה אשר היה, אל-הושע בן-בארי, בימי עזיה יותם אחז יחזקיה, מלכי יהודה--ובימי ירבעם בן-יואש, מלך ישראל. ב תחלת דבר-יהוה, בהושע: ויאמר יהוה אל-הושע, לך קח-לך אשת זנונים וילדי זנונים--כי-זנה תזנה הארץ, מאשר יהוה. ג וילך, ויקח, את-גמר, בת-דבליים; ותהר ותלד-לו, בן. ד ויאמר יהוה אליו, קרא שמו ירבעאל: כי-עוד מעט, ופקדתי את-דמי ירבעאל על-בית יהוה, והשבתי, ממלכות בית ישראל. ה והיה, ביום ההוא; ושברתי את-קשת ישראל, בעמק ירבעאל. ו ותהר עוד, ותלד בת, ויאמר לו, קרא שמה לא רחמה: כי לא אוסיף עוד, ארחם את-בית ישראל--כי-נשא אשא, להם. ז ואת-בית יהודה ארחם, והושעתיים ביהוה אלהיהם; ולא אושיעם, בקשת ובחרב ובמלחמה, בסוסים, ובפרשים. ח ותגמל, את-לא רחמה; ותהר, ותלד בן. ט ויאמר, קרא שמו לא עמי: כי אתם לא עמי, ואנכי לא-אהיה לכם."



HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

The word of the LORD that came to Hosea son of Beeri, in the reigns of Kings Uzziah, Jotham, Ahaz, and Hezekiah of Judah, and in the reign of King Jeroboam son of Joash of Israel. When the LORD first spoke to Hosea, the LORD said to Hosea, "Go, get yourself a wife of whoredom and children of whoredom; for the land will stray from following the LORD." So he went and married Gomer daughter of Diblaim. She conceived and bore him a son, and the LORD instructed him, "Name him Jezreel; for, I will soon punish the House of Jehu for the bloody deeds at Jezreel and put an end to the monarchy of the House of Israel. In that day, I will break the bow of Israel in the Valley of Jezreel." She conceived again and bore a daughter; and He said to him, "Name her Lo-ruhamah; for I will no longer accept the House of Israel or pardon them. (But I will accept the House of Judah. And I will give them victory through the LORD their God; I will not give them victory with bow and sword and battle, by horses and riders.)" After weaning Lo-ruhamah, she conceived and bore a son. Then He said, "Name him Lo-ammi; for you are not My people, and I will not be your [God]."

6. הושע ג, א-ג

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי, עוֹד לְךָ אֶהֱבֶה אִשָּׁה, אֶהְבֵּת רַע, וּמְנַאֲפֹת... וְאֶכְרֶה לִי, בְחַמְשָׁה עֶשֶׂר קֶסֶף; וְחֹמֶר שְׁעָרִים, וְלִתְּךָ שְׁעָרִים. ג. וְאָמַר אֵלַיָּהּ, יָמִים רַבִּים תִּשְׁבִּי לִי--לֹא תִזְנִי, וְלֹא תִהְיִי לְאִישׁ; וְגַם-אֲנִי, אֵלַיָּךְ."

The LORD said to me further, "Go, befriend a woman who, while befriended by a companion, consorts with others, ... Then I hired her for fifteen [shekels of] silver, a homer of barley, and a lethech of barley; and I stipulated with her, "In return, you are to go a long time without either fornicating or marrying; even I [shall not cohabit] with you."

7. אבן עזרא הושע א

" חלילה חלילה שיצוה השם לקחת אשת זנונים ולהוליד ילדי זנונים ... והנכון בעיני, כי זה הנביא היה רואה במראות הנבואה בחלום הלילה שהשם אמר לו לך קח לך אשת זנונים... כל זה במראות הנבואה"

8. רד"ק הושע א

" כל זה העניין היה במראה הנבואה."

9. רמב"ם במורה נבוכים ב, מו

" והעניין כולו מלדת הבנים וקרותם פלוני ופלוני הכול במראה הנבואה... וחלילה לאלהים מתת נביאיו דומים לשוטים ולשכורים ויצום לעשות מעשה השגעון..."

10. רש"י הושע א

" רבותינו אמרו: כמשמעו (...) כמו שמפורש בפסחים."

11. אברבנאל הושע א

" הנה הרב המורה [הרמב"ם] כתב שהנבואה הזאת והדומות אליה היו כולן במראה הנבואה... ואני כבר כתבתי [...] שיש לתמוה מאוד מהחכמים המחברים האלה איך נתנו גזירה כוללת כזו בסיפורי הנביאים ואם יש לנו פתח פתוח להכחיש פשוטי הסיפורים... ואם העיד הכתוב שיהיה ונעשה כן בפעל שאז אין לנו לזוז מפשוטו ולא לעשות צורות ולגלות פנים בפסוקים שלא כהלכה... ואין למפרשים האלה טענה באמרם שהיה מזלזל הקב"ה בכבוד הנביא [...] כי הנה הנביאים [...] היו שלוחי האל לישר את עמו ולכן היה מצווה אותם לעשות מה שיצטרך לתקונם ולא יחוש השם לעניין הנביא, כי אם למה שיצטרך להישרת עמו, ולכן הייתה מיתת אשת הנביא יחזקאל"

12. המלבי"ם הושע א

"והתרגום יונתן יפרשו רק בדרך משל, ואין מזה הכרח, כי הושע לא היה כהן זונה אינה אסורה לישראל... והיה הוראת שעה."

13. בבלי, פסחים פז ע"א

" דבר ה' אשר היה אל הושע וגו' בימי עזיהו יותם אחז יחזקיה מלך יהודה בפרק אחד נתנבאו ארבעה נביאים וגדול שבכולן הושע שנאמר תחלת דבר ה' בהושע וכי בהושע דבר תחלה והלא ממש עד הושע כמה נביאים אמר רבי יוחנן תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הושע ישעיה עמוס ומיכה"



HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Apropos the verse from Hosea, the Gemara interprets additional verses there: **“The word of the Lord that came unto Hosea, the son of Beer, in the days of Uzziah, Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judea, and in the days of Jeroboam the son of Joash, king of Israel” (Hosea 1:1).** The Sages explained: **Four prophets prophesied in one era and the oldest of them was Hosea, as it is stated: “When the Lord spoke at first with Hosea” (Hosea 1:2),** indicating that Hosea was the first of these prophets. If not, the question arises: **And was it with Hosea that the Lord spoke first of all the prophets? Weren’t there several prophets who lived and prophesied during the period from Moses until Hosea?** Rather, **Rabbi Yoḥanan said:** He was **the first of the four prophets who prophesied during that period, and these are they: Hosea, Isaiah, Amos, and Micah.**

אמר לו הקדוש ברוך הוא להושע בנך חטאו והיה לו לומר בנך הם בני חנוניך הם בני אברהם יצחק ויעקב גלגל רחמיך עליהן לא דיו שלא אמר כך אלא אמר לפניו רבונו של עולם כל העולם שלך הוא העבירים באומה אחרת

The Holy One, Blessed be He, said to Hosea: Your sons, the Jewish people, have sinned. Hosea should have said to God in response: But they are Your sons; they are the sons of Your beloved ones, the sons of Abraham, Isaac, and Jacob.

Extend Your mercy over them. Not only did he fail to say that, but instead he said before Him: Master of the Universe, the entire world is Yours; since Israel has sinned, exchange them for another nation.

אמר הקדוש ברוך הוא מה אעשה לזקן זה אומר לו לך וקח אשה זונה והוליד לך בנים זנונים ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך אם הוא יכול לשלוח אף אני אשלח את ישראל שנאמר ויאמר ה' אל הושע לך קח לך אשת זנונים וילדי זנונים וכתוב וילך ויקח את גמר בת דבלים גמר אמר רב שהכל גומרים בה בת

The Holy One, Blessed be He, said: What shall I do to this Elder who does not know how to defend Israel? I will say to him: Go and take a prostitute and bear for yourself children of prostitution. And after that I will say to him: Send her away from before you. If he is able to send her away, I will also send away the Jewish people. This deliberation provides the background of the opening prophecy in Hosea, as it is stated: **“The Lord said to Hosea: Go, take for yourself a wife of prostitution and children of prostitution” (Hosea 1:2).** And then it is written: **“So he went and took Gomer the daughter of Diblaim” (Hosea 1:3),** and the Sages interpreted her name homiletically. **“Gomer”;** Rav said she was so called **because everyone would finish [gomerim]** having relations with her and satisfy their desires **with her.** **“The daughter of**

דבלים דבה רעה בת דבה רעה ושמואל אמר שמתוקה בפי הכל כדבלה ורבי יוחנן אמר שהכל דשין בה כדבלה **Diblaim”;** the name Diblaim can be taken as the dual form of the word *dibba*, ill repute. It suggests that she was a woman of **ill repute, daughter of a woman of ill repute.** And Shmuel said: The name Diblaim is the plural of the word *deveila*, a cake of pressed figs, indicating that **she was as sweet as a cake of pressed figs,** and therefore everyone used her services. **Rabbi Yoḥanan, based on a similar derivation, said the name signifies that everyone would tread [dashin] upon her,** a euphemism for sexual relations, **like a cake of pressed figs.**

דבר אחר גומר אמר רבי יהודה שבקשו לגמר ממונן של ישראל בימיה רבי יוחנן אמר בזזו וגמרו שנאמר כי אבדם מלך ארם וישמם כעפר לדש

Alternatively, with regard to the name Gomer, Rav Yehuda said: The name can be understood as deriving from the root *gamar*, to finish. It alludes to the fact that the gentiles **sought to finish the money of the Jewish people in her days.**

Rabbi Yoḥanan said: They did not just seek to do so, but were successful. **They plundered and finished it, as it is stated: “For the king of Aram destroyed them and made them like the dust in threshing” (II Kings 13:7).**

ותהר ותלד לו בן ויאמר ה' אליו קרא שמו יזרעאל כי עוד מעט ופקדתי את דמי יזרעאל על בית יהוא והשבתי ממלכות בית ישראל ותהר עוד ותלד בת ויאמר לו קרא שמה לא רחמה כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל כי נשא אשא להם ותהר ותלד בן ויאמר (ה' אליו) קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי ואנכי לא אהיה לכם

The passage in Hosea continues: **“And she conceived, and bore him a son. And the Lord said to him: Call his name Jezreel; for soon I will visit the blood of Jezreel upon the house of Jehu, and will obliterate the kingdom of the house of Israel...And she conceived again, and bore a daughter. And He said to him: Call her name Lo-ruhamah, for I will no more have compassion upon the house of Israel that I should bear them...And she conceived, and bore a son. And He said: Call his name Lo-ammi; for you are not My people, and I will not be yours” (Hosea 1:3–9).**



HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

לאחר שנולדו [לן] שני בנים ובת אחת אמר לו הקדוש ברוך הוא להושע לא היה לך ללמוד ממשה רבך שכיון שדברתי עמו פירש מן האשה אף אתה בדול עצמך ממנה אמר לו רבונו של עולם יש לי בנים ממנה ואין אני יכול להוציאה ולא לגרשה

After two sons and one daughter had been born to him, the Holy One, Blessed be He, said to Hosea: Shouldn't you have learned from the example of your master Moses, who, once I spoke with him, separated from his wife? You too, separate yourself from your wife. He said to him: Master of the Universe, I have sons from her and I am unable to dismiss her or to divorce her.

אמר ליה הקדוש ברוך הוא ומה אתה שאתך זונה ובניך [בני] זנונים ואין אתה יודע אם שלך הן אם של אחרים הן כך ישראל שהן בני בני בחוני בני אברהם יצחק ויעקב אחד מארבעה קנינין שקניתי בעולמי

In response to Hosea's show of loyalty to his family, the Holy One, Blessed be He, rebuked him and said to him: Just as you, whose wife is a prostitute and your children from her are children of prostitution, and you do not even know if they are yours or if they are children of other men, despite this, you are still attached to them and will not forsake them, so too, I am still attached to the Jewish people, who are My sons, the sons of My faithful who withstood ordeals, the sons of Abraham, Isaac, and Jacob. They are so special that they are one of the four acquisitions that I acquired in My world.

תורה קנין אחד דכתיב ה' קנני ראשית דרכו שמים וארץ קנין אחד דכתיב קנה שמים וארץ בית המקדש קנין אחד דכתיב הר זה קנתה ימינו ישראל קנין אחד דכתיב עם זו קנית ואתה אמרת העבירם באומה אחרת

The Gemara proceeds to enumerate all four: Torah is one acquisition, as it is written: "The Lord acquired me as the beginning of His way" ([Proverbs 8:22](#)). Heaven and earth are one acquisition [*kinyan*], as it is written: "Blessed be Abram of God Most High, Creator [*koneh*] of heaven and earth" ([Genesis 14:19](#)). The Holy Temple is one acquisition, as it is written: "And He brought them to His sacred border, to this mountain, which His right hand had acquired" ([Psalms 78:54](#)). The Jewish people are one acquisition, as it is written: "The nation that You have acquired" ([Exodus 15:16](#)). And you, Hosea, said that I should replace them with another nation?

כיון שידע שחטא עמד לבקש רחמים על עצמו אמר לו הקדוש ברוך הוא עד שאתה מבקש רחמים על עצמך בקש רחמים על ישראל שגזרתי עליהם שלש גזירות בעבורך

Once Hosea realized that he had sinned, he got up to request that God have compassion upon him for having spoken ill of the Jewish people. The Holy One, Blessed be He, said to him: Before you request compassion upon yourself, first request compassion upon the Jewish people, since I have already decreed upon them three harsh decrees on your account, in response to your condemnation of them. There is an allusion to these three decrees in the names of the children born of the prostitute. Jezreel is an allusion to a decree for Jehu's actions in the Jezreel Valley (see [II Kings 9–10](#)). Lo-ruhamah, one that had not received compassion, suggests that God will no longer have compassion for the Jewish people. Lo-ammi, not My people, indicates that the Jewish people will no longer be considered God's people.

עמד ובקש רחמים ובטל גזירה והתחיל לברכן שנאמר והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו' והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו וגו' וזרעתי לי בארץ ורחמתי את לא רחמה ואמרתי ללא עמי אתה

Hosea stood and requested compassion upon the Jewish people and nullified the decree. God responded and began to bless them, as it is stated: "Yet the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which cannot be measured nor numbered. And it will be that instead of that which was said to them: You are not My people, it shall be said to them: You are the children of the living God. And the children of Judea and the children of Israel shall be gathered together" ([Hosea 2:1](#)). And I will sow her to Me in the land; and I will have compassion upon her that had not received compassion; and I will say to them that were not My people: You are My people" ([Hosea 2:25](#)).

14. גיטין ס ע"ב ותמורה יד ע"ב
" דברים שבעל-פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב "

15. תמורה יד ע"ב
" כתבי הלכות כשורפי התורה, והלמד מהן אינו נוטל שכר "



HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

16. **מנחות צט ע"ב**
" פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה"
17. **פרקי אבות ד, ה**
"רבי צדוק אומר, אל תעשם [את דברי התורה]... קרדם לחפור בהם... הא למדת, כל הנקנה מדברי תורה, נוטל חייו מן העולם"
18. **רמב"ם הלכות תלמוד תורה ג, י**
"כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה – הרי זה חילל את השם, וביזה את התורה, וכיבה מאור הדת, וגרם רעה לעצמו ונטל חייו מן העולם הבא"
19. **מין ה"בית יוסף" הלכות תלמוד תורה**
"אפשר שהסכימו כן כל חכמי הדורות [לנהוג שלא כרמב"ם] משום 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', שאילו לא היתה פרנסת הלומדים והמלמדים מצויה לא היו יכולים לטרוח בתורה כראוי והיתה התורה משתכחת חס ושלום."
20. **הרמב"ם הלכות תלמוד תורה א**
"נשים פטורות מתלמוד תורה, שנאמר 'ולמדתם אותם את בניכם [ולא בנותיכם]'. .."אשה שלמדה תורה יש לה שכר... ואף על פי שיש לה שכר ציוו חכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה, מפני שרוב הנשים אין דעתם מכוונת להתלמד אלא הן מוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן"
21. **סוטה כ, א**
"רבי אליעזר אומר, כל המלמד בתו תורה כאילו לומדה תפלות"
22. **חגיגה יג, א**
"אין מוסרין דברי תורה לגוי, שנאמר 'ומשפטים בל ידעום'"
23. **רמב"ם הלכות מלכים י, ט**
"גוי שעסק בתורה חייב מיתה [בידי שמים]"
24. **ישעיהו ב, ג**
"והלכו עמים רבים ואמרו: לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחותיו פי מציין תצא תורה [לגויים] ודבר ה' מירושלם"
25. **ירמיהו טז, יז**
"אלהי גוים יבאו מאפסי ארץ ויאמרו אך שקר נחלו אבותינו"
26. **צפניה ג, ט**
"כי אז אהפך [לשון מהפכה] אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד"
27. **בבא קמא לח, א**
"אפילו נכרי שעוסק בתורה [בלימוד הנוגע לשבע המצוות] הרי הוא ככהן גדול"